

Zespół Szkół w Lipianach

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO KLAS I – IV LO

Nauczyciel polonista ma do dyspozycji różnorodne formy oceniania – zarówno klasyczne testy i sprawdziany z wiedzy i znajomości lektur, jak i prace twórcze, wypowiedzi ustne i pisemne, prace wykonywane indywidualnie i w grupach zadaniowych.

Szczególne miejsce zajmują w szkole ponadpodstawowej te formy oceniania, z którymi uczniowie zetkną się na egzaminie maturalnym. Dotyczy to przede wszystkim:

-testu czytania ze zrozumieniem,

-pracy pisemnej, polegającej na analizie kierowanej pojedynczego tekstu (jego fragmentu) lub dwóch – trzech tekstów, połączonych wspólnym motywem (rozwiązaniem artystycznym), z ewentualnym odwołaniem do całości dzieła literackiego,

-prezentacji ustnej na zadany temat.

Ocenianie odpowiedzi ustnej

Na ocenę dopuszczającą uczeń potrafi:

Wiadomości:

- przyporządkować autorom tytuły i głównych bohaterów utworów literackich wskazanych w podstawie programowej;
- określić ramy chronologiczne omawianych epok;
- objaśnić znaczenie nazw omawianych epok literackich;
- wskazać podstawowe cechy najważniejszych dla omawianych okresów gatunków literackich;
- wskazać cechy postaw i wzorców osobowych charakterystycznych dla danej epoki;
- wskazać cechy prądów i umysłowych i artystycznych;
- posługiwać się kluczowymi dla rozumienia omawianych epok pojęciami;
- streścić główne wątki utworów epickich i dramatycznych z listy lektur obowiązkowych.

Umiejętności:

- rozpoznać najważniejsze środki stylistyczne w utworach literackich omawianych epok;
- scharakteryzować bohaterów literackich;
- przekazywać efekty swej pracy na lekcjach w komunikatywny sposób;
- umiejętnie przywoływać cytaty z tekstów literackich do wypowiedzi własnych.

Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to, co na ocenę dopuszczającą, a ponadto:

Wiadomości

- wyjaśnić literaturoznawcze sensy pojęć;
- wskazać podstawowe cechy gatunków;
- powiązać fakty literackie z istotnymi wydarzeniami historycznymi;
- wskazać związki omawianych epok z wcześniejszymi.

Umiejętności

- opisać motywy i tematy literackie, odwołując się do omówionych utworów;
- scharakteryzować wzorce osobowe i postawy bohaterów, odwołując się do omówionych utworów literackich;
- scharakteryzować podstawowe prądy artystyczne i umysłowe oraz hasła programowe i idee poszczególnych epok, odwołując się do omówionych utworów literackich;
- scharakteryzować wizję świata i człowieka w poszczególnych epokach, odwołując się do omówionych utworów literackich;
- wskazać i opisać charakterystyczne cechy językowe i stylistyczne w tekstach literackich omawianych epok;
- określić tematykę i problematykę omówionych utworów;
- prezentować na lekcji zagadnienia wcześniej przygotowane w domu;
- podejmować próby włączenia się do dyskusji.

Na ocenę dobrą uczeń potrafi to, co na ocenę dostateczną, a ponadto:

Umiejętności

- wskazać związki literatury z wydarzeniami historycznymi, kulturą i sztuką oraz filozofią omawianych epok;
- porównać wzorce osobowe, kreacje bohaterów oraz wizję świata i człowieka w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich;
- scharakteryzować koncepcję artysty i zadania sztuki w omawianych epokach, odwołując się do utworów literackich;
- wskazać dominantę kompozycyjną i myślową oraz dokonać analizy typowego dla epoki i autora utworu literackiego;
- zająć i uzasadnić stanowisko w dyskusji z odwołaniem się do utworu, cytatu, kontekstu lub wiedzy o epoce;
- formułować wnioski, uogólnienia i argumenty, prezentując swój punkt widzenia;
- ocenić bohaterów literackich w kontekście epoki, zwracając uwagę na ich komplikację psychologiczną i uwikłania w problemy moralne, społeczne;
- komponować w trakcie zajęć dłuższe wypowiedzi w sposób zwarty, logiczny i uporządkowany;

- wypowiadać się płynnie, poprawnie pod względem stylistycznym i ortograficznym.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi, to co na ocenę dobrą, a ponadto:

Wiadomości

- wymienić głównych twórców kultury i ich dzieła w omawianych epokach;
- wykazać się opanowaniem pamięciowym licznych fragmentów tekstów literackich;
- swobodnie posługiwać się cytatami;
- przedstawić ewolucję bohatera literackiego oraz wybranych gatunków literackich na podstawie omawianych utworów.

Umiejętności

- wyjaśnić funkcję motywów antycznych i symboli biblijnych w poznanych utworach literackich;
- rozpoznać nawiązania do tradycji we współczesnym utworze literackim lub filmie;
- formułować wnioski płynące z porównania kształtu artystycznego tekstów literackich;
- samodzielnie gromadzić, porządkować i wykorzystywać w wypowiedziach ustnych (i pisemnych) materiały z różnych źródeł dotyczące literatury, filmu i innych dziedzin sztuki;
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła literackiego:
  - * posługując się biegle terminologią historyczną i teoretycznoliteracką;
  - * rozpoznając przenośne znaczenia dzieła (metaforyczne, alegoryczne, paraboliczne);
- dokonać samodzielnej analizy i interpretacji dzieła sztuki (w tym tekstu lit.), ze wskazaniem funkcji środków specyficznych dla danej dziedziny sztuki;
- wykazać się swobodą konwersacji, kulturą dyskusji i piękną polszczyzną;
- odwoływać się do opinii autorytetów (sądy historyków literatury, myśli filozofów...) dla obrony własnego stanowiska;
- dowodzić własnej racji w ocenie dzieł sztuki;
- dokonać syntezy twórczości literackiej (epoki, autora, prądu);
- dokonać pisemnej parafrazy i stylizacji literackiej tekstu.

Na ocenę celującą uczeń potrafi to, co na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:

- prezentując swoje poglądy, umiejętnie posługiwać się wiedzą spoza programu szkolnego, świadczącą o dużej erudycji;
- formułować wnioski dojrzałe, wnikliwe;
- stawiać hipotezy badawcze;
- polemizować, by obronić własne stanowisko, szukając wciąż nowych argumentów.

Prace klasowe: sposoby sprawdzania stopnia realizacji wymagań.

- zrozumieć temat rozprawki;
- znaleźć argumenty uzasadniające tezę;
- zachować trójdzielność kompozycyjną;
- wprowadzić do pracy cytaty z utworów;
- napisać pracę językiem komunikatywnym, unikając błędów ortograficznych.

Na ocenę dostateczną uczeń powinien:

- zaprezentować własną koncepcję rozwinięcia tematu;
- podjąć próbę skomponowania pracy w sposób zamierzony i nieschematyczny;
- zadbać o poprawność ortograficzną i interpunkcyjną.

Na ocenę dobrą uczeń powinien:

- w funkcji argumentacyjnej właściwie wykorzystać materiał literacki i historycznoliteracki;
- umiejętnie łączyć poszczególne części pracy tak, by jej tekst był spójny;
- stosować urozmaiconą leksykę (bogate słownictwo) i składnię (różne typy zdań);
- sięgać do różnych źródeł wiedzy, cytować badaczy literatury;
- sporządzić bibliografię;
- zadbać o poprawność i jednorodność stylu.

Na ocenę bardzo dobrą uczeń powinien:

- pamiętać o oryginalnym zamyśle kompozycyjnym;
- zadbać o szczególnie klarowną koncepcję rozwinięcia zasugerowanych przez temat problemów;
- w budowaniu argumentacji wykorzystać materiał literacki, historycznoliteracki czy kulturowy;
- umieścić w rozprawce własne przemyślane sądy wartościujące i uogólniające, umiejętnie;
- skonfrontować je z sądami badaczy literatury;
- zadbać o poprawność frazeologiczną i fleksyjną;
- posłużyć się żywym stylem i bogatą leksyką.

Na ocenę celującą uczeń powinien:

- w toku argumentacyjnym wykorzystać materiał wykraczający poza treści programowe;
- wykazać się oryginalnością ujęcia tematu;
- umiejętnie wykorzystać sądy profesjonalnych badaczy literatury, konfrontując je z własnym spojrzeniem;
- sporządzić dokładne przypisy.

Ocenianie testów i wiadomości

- według punktacji podanej w SSO.

Ocena aktywności

Ocena celująca:

- Uczeń wzbogaca treść lekcji o wartościową wiedzę pozaszkolną.

Ocena bardzo dobra:

- Uczeń potrafi wskazać kierunek interpretacyjny na lekcji poświęconej nowemu tematowi;

- potrafi wskazać trafne nawiązania merytoryczne.

Ocena dobra:

- Uczeń bierze udział w dyskusji, prezentując przemyślane i uzasadnione stanowisko;

- wykazuje aktywność w poszukiwaniach rozwiązań interpretacyjnych.

Ocena dostateczna:

- Uczeń uczestniczy w procesie lekcyjnym, formułując wypowiedzi trafne, lecz niepełne.

Ocena dopuszczająca:

- Uczeń rzadko wykazuje aktywność podczas lekcji, a jego wypowiedzi mają charakter odtwórczy (powtarzanie zdania podręcznika, nauczyciela, przedmówcy).

Ocena niedostateczna:

- Uczeń nie uczestniczy w tworzenia treści lekcji;

- zagadnięty nie wie, o czym jest mowa;

- nie wykonuje poleceń nauczyciela.